

Virtsanpidätysvaivat ovat aiheena suuri tabu – vaikeneminen hoidon esteenä

- jopa 117 000 etelä-suomalaista kärsii vaivasta

Yli 300 000 suomalaista kärsii virtsanpidätysongelmista, heistä noin 117 000 asuu Etelä-Suomessa. Viime vuosina Suomessa tehtyjen laajojen tieteellisten tutkimusten mukaan vaivasta kärsii moni, mutta vain pieni osa haluaa puhua vaivastaan tai hakee siihen apua.^{i ii} Tuore Pohjoismaissa alueellisesti toteutettu kyselytutkimusⁱⁱⁱ vahvistaa, että asia ei ole muuttunut - virtsankarkailu on edelleen iso tabu suomalaisille. Suomesta on aiemmin puuttunut potilasjärjestys. Juuri perustetun yhdistyksen, INKON ry:n, tärkein tehtävä on avata keskustelu Suomessa, hälventää väärinkäsityksiä sekä tarjota vertaistukea vaivasta kärsiville.

Virtsanpidätysongelmilla on merkittävä vaikutus jopa yli 300 000 suomalaisen elämään. 1992 toteutetussa laajassa 5247 suomalaista 22-55 –vuotiasta naista käsittelevässä tutkimuksessa vaivasta kärsi jopa viidennes eli 20% kohderyhmästä. Yllättävää tutkimuksessa oli, että vain yksi kolmannes kertoi tarvitsevänsä apua oireisiin ja heistäkin vajaa puolet oli hakeutunut ongelman vuoksi hoitoon. Tuore kyselytutkimus todistaa, että asia ei vuosien saatossa ole kohentunut - tämä on tilanne myös Etelä-Suomessa. Vähemmän kuin yksi kymmenestä (8 %) kyselyyn vastanneesta ja virtsankarkailusta kärsivästä puhuu avoimesti vaivastaan.

Tabu hoitoon hakeutumisen esteenä

Virtsankarkailu on edelleen iso tabu suomalaisille. Tuoreessa Internet-kyselyssä kartoitettiin ongelmasta kärsivien kokemuksia ja elämää vaivan kanssa. Kyselyyn osallistui 1144 vaivasta kärsivää suomalaista potilasta ja sen toteuttivat Pohjoismaiset inkontinenssi-potilasjärjestykset yhteistyössä Kompas Kommunikationin kanssa.

Kyselytutkimukseen osallistuneista etelä-suomalaisista enemmän kuin viisi potilasta kymmenestä (53 %) häpeää vaivaansa. Jopa 71 % etelä-suomalaisista piilottaa vaivansa jopa puolisoltaan tai kumppaniltaan, ja joka kolmas (32 %) on kärsinyt virtsankarkailusta kuusi vuotta tai enemmän. Enemmän kuin kuusi potilasta kymmenestä (67 %) ei ole keskustellut virtsanpidätysvaivoistaan lääkärin kanssa, vaikka oikealla hoidolla suurin osa potilaista saa apua vaivaansa tai siitä voidaan päästä kokonaan eroon. Yhdeksän kymmenestä kyselyyn vastanneista (87 %) toivoisikin, että yleislääkärit kysyisivät yli 40-vuotiailta suomalaisilta suoraan virtsateiden toimintaan liittyvistä ongelmista.

Kyselytutkimus –Etelä-Suomi Virtsankarkailu on tabu

- 94 % ei puhu vaivastaan **työkavereilleen**
- 74 % ei puhuvaivastaan **ystävillään**
- 82 % ei puhu vaivastaan **läheisille perheenjäsenilleen**
- 71 % ei puhu **kumppanilleen/puolisolleen** vaivastaan
- 67 % ei puhu vaivasta **lääkärilleen**
- Vain 8 % puhuu **avoimesti** vaivastaan

Lähde: Pohjoismaiset inkontinenssi-potilasjärjestöt ja Kompas Kommunikation, 2012

Suomeen vihdoin oma potilasjärjestö

Suomessa ei aiemmin ole ollut virtsanpidätyskyvyn ongelmista kärsiville omaa potilasjärjestöä ja potilailla on ollut erityisen vaikeaa löytää apua ja neuvoja vaivaansa. Uusi potilasyhdistys on vihdoin perustettu. INKON ry:n puheenjohtaja **Kyllikki Koistinen** tuntee hyvin virtsankarkailusta kärsivien ongelmat.

"Potilaat pyrkivät pitämään ongelman itsellään ja tekevät kaikki tarvittavat turvatoimenpiteet, mikä on pidemmän päälle työlästä. Monista tuntuu pahalta, kun he ovat niin yksin ongelmansa kanssa, eivätkä saa tarvitsemaansa apua, kertoo Koistinen.

Internet-kyselyn mukaan monilla suomalaisilla virtsateiden toimintahäiriöstä kärsivillä on myös alhaiseen itsetuntoon liittyviä ongelmia (22 %), ja jopa yhdellä potilaalla kuudesta (18 %) on masentuneisuuteen liittyviä oireita. Potilasjärjestö Inkonin puheenjohtaja Kyllikki Koistinen peräänkuuluttaakin avoimuutta asian suhteen: *"On hyvin tärkeää, että me suomalaiset opimme puhumaan avoimemmin virtsanpidätykseen liittyvistä ongelmista. Meidän tulee rohkaista ja tukea yhä useampaa etsimään ja hakemaan apua, kertoo Koistinen.*

Elämää virtsankarkailun kanssa

300 000 virtsankarkailusta kärsivää suomalaista ei elä vain tabujen ja häpeän kanssa, vaan he myös päivittäin pelkäävät vahinkoja ja virtsan vuotoja. Etelä-suomalaisista vastaajista 45% pelkäsi virtsaavansa housuihin ja yhä useampi oli myös huolissaan virtsan tuoksusta (46 %). Sen vuoksi vastaajista puolet potilaista (48 %) käyttää vaippoja ja joka neljäs (29 %) suunnitteli vessakäynnit etukäteen poistuessaan kotoaan.

Kyllikki Tiilikainen, 46, kuvailee elämää vaivan kanssa: *"Joudun käyttämään vaippoja päivin öin. Aina on pieni huoli ettei kukaan näe ja että vaipat ovat mukana. Myös pukeutuminen pitää miettiä niin ettei vaipat näy."* Tiilikaiselle virtsaamisvaivat ovat tulleet selkäleikkauksen seurauksena ja hän on kertonut vaivasta myös läheisilleen. *"Olisi kyllä hyvä, että asiasta puhuttaisiin enemmän, jottei asian kanssa tarvitsisi häpeillä."*

Kyselytutkimus – Etelä-Suomi Virtsankarkailun seuraukset

- Pelko housuun virtsaamisesta 45 %
- Pelko virtsan tuoksusta 46 %
- Häpeä ja nolottaminen 53 %
- Vessakäyntien suunnittelu 29 %
- Vaippojen käyttö 48 %
- Itsetuntoon liittyvät asiat 19 %
- Masentuneisuus 15 %

Lähde: Pohjoismaiset inkontinenssi-potilasjärjestöt ja Kompas Kommunikation, 2012

Tietoa Virtsanpidätysongelmasta

Virtsanpidätyksen ongelmat voidaan jakaa eri päätyyppeihin:

- **Ponnistusinkontinenssi** ilmenee esimerkiksi ponnistaessa, yskiessä tai kuntoillessa.
- **Pakkoinkontinenssi** sen sijaan ilmenee nimensä mukaisesti äkillisenä ja pakottavana tarpeena virtsata, usein täysin yllättäen
- **Yliaktiivisen rakon oireyhtymään** kuuluu tiheävirtsaisuus, yövirtsaamistarve ja pakottava virtsaamistarve, johon voi liittyä virtsankarkaimista.

Lisätietoja:

Potilasjärjestöstä:

- *Kyllikki Koistinen, puheenjohtaja, Suomen INKON ry, www.suomeninkon.fi, 050 59 23610, kyllikki.koistinen@elisanet.fi.*

Potilashaastattelupyynnöt ja lisätietoja kyselystä:

- *Hanna Hiilamo-Kangaslahti, Vanhempi viestintäkonsultti, AC-Sanafor, 050 520 3153, hanna.hiilamo-kangaslahti@acsanafor.fi.*

Tiedotuskampanjaa tukee lääkeyhtiö Astellas Pharma.

ⁱ Mäkinen J, Kiilholma P, Grönroos M ym.: Virtsainkontinenssin yleisyys suolamaisilla naisilla. Lääketieteellinen aikakausikirja Duodecim 1992;108(5):481.

ⁱⁱ Vaughan C P, Johnson T M, Ala-Lipasti Mika A, Tikkinen Kari A.O ym.:The Prevalance of Clinically Overactive Bladder: Bother and Quality of Life Results from the Population-Based FINNO Study. European Urology 59 (2011) 629-636. www.europeanurology.com.

ⁱⁱⁱ Internet kyselyn toteutti Kompass Kommunikation yhteistyössä Pohjoismaisten inkontinenssi –potilasjärjestöjen kanssa. Kysely toteutettiin Internetissä loka-marrakuussa 2011 ja siihen osallistui Pohjoismaissa yhteensä 6462 virtsankarkailusta kärsivää potilasta sekä naisia että miehiä, ikäryhmältään 35 ja vanhempia. Tulokset eivät ole yleistettävissä koko väestöön vaan edustavat tutkimusjoukkoa. Muita Pohjoismaita koskevat tulokset saatavissa pyydettäessä. Kyselyssä kartoitettiin ongelmasta kärsivien kokemuksia, elämää vaivan kanssa, vaikutuksia yksityiselämään, hoitoon hakeutumista sekä potilaan tietoja ja suhtautumista ongelmaan.